

Projecte directe de l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat

Formació de professorat als municipis de Nicaragua que integren la UCOM, en col·laboració amb la Universitat Nacional Autònoma de Nicaragua, León

Durant els cursos acadèmics 2009-10, 2010-11 i 2011-12, es varen dur a terme a càrrec de professorat del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació de la UIB, les tres fases del Projecte de formació de professorat als municipis de Nicaragua que integren la UCOM (Telpaneca, Totogalpa, Las Sabanas, San Lucas), en col·laboració amb la Universitat Nacional Autònoma de Nicaragua, León, per tal de millorar la qualitat educativa dels quatre municipis del departament de Madriz, a Nicaragua. Els tres projectes es dugueren a terme en el marc dels convenis entre el Govern de les Illes Balears i la UIB en matèria de cooperació al desenvolupament.

El projecte s'inicià com a resultat d'una anàlisi realitzada per l'OCDS i professorat del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació (PAPE) de la UIB, així com de la demanda explícita de formació plasmada en el «Projecte de formació del professorat en metodologies educatives, integrat en el context de transformació curricular del sistema educatiu a Nicaragua», realitzat pel mateix professorat dels municipis de Telpaneca, Totogalpa, Las Sabanas i San Lucas.

Es tractà d'un projecte en xarxa entre l'entitat local Unidad de Concertación y Cooperación Municipalista (UCOM), la Universitat Nacional Autònoma de Nicaragua - León (UNAN-León) i amb la col·laboració del Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació (FMSC).

Durant la primera fase del projecte es va atendre la gestió de l'aula, l'aplicació de metodologies participatives i la direcció de centres educatius. Per altra banda, a la segona fase es varen centrar a oferir cursos monogràfics de 30 hores de durada (16 de presencials i 14 de no presencials mitjançant l'aula virtual gestionada per la UIB) amb els objectius de desenvolupar temes relacionats amb les didàctiques específiques de les diferents matèries que imparteixen els docents dels municipis esmentats (Matemàtiques, Llengua, Ciències Socials, Ciències Naturals i Física i Química), adquirir habilitats i sensibilitat per treballar amb metodologies d'educació inclusiva i aconseguir dominar les noves tecnologies en l'àmbit educatiu.

I finalment la tercera fase del projecte es va plantejar amb un doble objectiu. Per una banda, seguir millorant i ampliant els coneixements del professorat de secundària i mestres de primària dels municipis, seguint la modalitat utilitzada en fases anteriors, dirigits a fer adquirir habilitats i sensibilitat per treballar amb metodologies d'educació inclusiva a les aules i aconseguir dominar les TIC en l'àmbit educatiu; i, per l'altra, aprofitar l'estada a Nicaragua per iniciar el procés d'avaluació de les tres fases que varen conformar el projecte.

Per a la posada en marxa i l'execució del projecte, des de l'OCDS es va realitzar una important tasca d'organització, la qual va implicar la coordinació de les diferents institucions implicades en l'execució del projecte (professorat del Departament de PAPE de la UIB, UNAN-León, UCOM i FMSC), la realització de reunions de treball per definir el paper de cada una d'elles, reunions de seguiment de les accions que s'anaven realitzant, gestió del pressupost i avaluació del projecte.

El professorat del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació de la UIB que ha participat al llarg de totes les fases han estat: Miquel Oliver, Dolors Forteza, Pere alzina, Pere Roca, Maria Teresa Adame, Josep Antoni Pérez i Rosa Isabel Rodríguez del PAPE; Javier González de Alaiza del Departament de Ciències de la Terra; Félix Rodríguez, del Departament de Ciències Matemàtiques i Informàtica; Antoni Salvà, del Departament de Química i Jaume Roig, assessor de formació permanent del Centre de Professorat de Palma Jaume Cañellas Mut que es varen desplaçar a Nicaragua en diferents moments. Durant aquestes estades es comptà amb el suport de l'alumnat de Pedagogia seleccionat per participar en el programa de Beques de pràctiques en països empobrits, que duia a terme la seva tasca a la mateixa contrapart.

Durant l'estada del professorat de la UIB a Nicaragua es varen dur a terme les activitats previstes amb la UCOM i la UNAN-León, que incloïen reunions d'organització i seguiment del treball de tot l'equip; preparació dels materials didàctics de suport; i la realització dels cursos monogràfics i la seva posterior avaluació. A més el passat curs acadèmic tingué lloc l'acte de clausura oficial, amb el lliurament dels certificats d'aprofitament avalats per la UNAN i la UIB del curs de formació permanent del professorat, a l'alumnat que superà el Curs sobre gestió d'ambients educatius impartit durant les tres fases del present projecte.

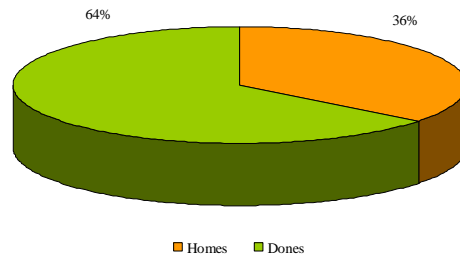

El grup meta del projecte, compost per un total de 203 persones de les diferents municipalitats esmentades, es distribuïren en diferents equips de treball per optimitzar la feina a realitzar. La composició dels grups i el nombre de cada col·lectiu es pot veure a la taula següent:

Grup A: delegats municipals del Ministeri d'Educació i directors de centres educatius	
Delegats municipals del Ministeri d'Educació (4) Associació PRMF (1) Directors de centres de secundària i primària: - Telpaneca (9) - Totogalpa (9) - Las Sabanas (4) - San Lucas (8)	35
Grup B: docents de secundària	

<p>Telpaneca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Instituto Monseñor Ernesto Gutiérrez Carrión (15) - Instituto Rural de Santo Domingo de Guzmán (6) <p>Las Sabanas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Padre Rafael María Fabreto (10) <p>San Lucas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Instituto Rural Marina Corrales (1) 	32
Grup C: docents de secundària	
<p>Telpaneca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Secundaria Rural San Jerónimo (4) <p>San Lucas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Instituto Cristo Rey (14) <p>Totogalpa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Instituto Julio César Castillo Ubau (14) 	32
Grup D: docents de primària	
<p>Telpaneca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - El Rodeo (3) - Las Flores (1) - Óscar Maradiaga (8) - Escuela Santo Domingo de Guzmán (16) <p>Las Sabanas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Escuela Primaria Urbana (8) 	36
Grup E: docents de primària	
<p>Telpaneca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Encuentros de Cuje (3) - Nuestra Señora de Guadalupe (8) <p>Las Sabanas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - El Pegador (2) - Miramar (2) - Castillito (3) - Castillo (3) - Oruce (1) - El Edén (1) - Nueva Esperanza (2) <p>San Lucas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Escuela Cristo Rey (8) - Valle Enoc Ortez (2) 	35
Grup F: docents de primària	
<p>Associació PRMF (2)</p> <p>Totogalpa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Qda. Grande de Santo Domingo (1) - El Cacao (1) - Cuje (8) - Cayantu (5) - Santo Domingo de Guzmán (5) - Escuela Urbana (9) - Las Trojas (2) - Cerro Grande de San Francisco (1) 	34

Les persones beneficiàries directes d'aquesta formació foren majoritàriament dones, tal com es pot veure al gràfic següent:

Per donar suport a les accions formatives i, sobretot, per dur a terme la part no presencial dels cursos, des de la primera fase es va treballar a través de la plataforma virtual dissenyada per Campus Extens de la UIB expressament per a aquest projecte.

El conjunt de la tasca realitzada ha estat possible gràcies a la participació en el projecte del grup beneficiari des de la seva identificació i formulació, la qual cosa va permetre respondre en tot moment a les necessitats urgents dels col·lectius implicats i de la població beneficiària indirecta (1.200 alumnes d'educació secundària i 2.800 alumnes d'educació primària). D'aquesta manera es preveu generar una nova dinàmica en la qual el professorat faci una presa de decisions raonada sobre els canvis a incorporar en la seva tasca diària, per poder contribuir eficaçment a la millora de l'educació de l'alumnat, així com a la presa de decisions de forma coordinada de tot l'equip docent del centre.

Les valoracions del professorat que assistí a la formació demostraren que els aspectes treballats en el marc del projecte els han permès avançar i millorar en el treball en equip i la comunicació docent-estudiant-família; en l'aplicació d'estratègies metodològiques; en la compartició d'experiències; en les relacions humanes; en el coneixement i implementació de noves dinàmiques; en la participació activa en l'aula; en l'administració de conflictes dins l'aula; en habilitats i destreses; en el fet de relacionar l'entorn amb el procés educatiu; en la identificació i l'ús de recursos del medi; en la seguretat a l'hora de planificar i impartir classes; en el lideratge en el procés d'ensenyament-aprenentatge; i en la presa de consciència i sensibilitat en l'educació inclusiva.

D'igual manera, la implicació directa de les batllies dels municipis membres de l'UCOM en l'enfortiment del sector educatiu, des del seu rol d'autoritats municipals i prenent consciència que la qualitat de l'educació està íntimament lligada a l'aprenentatge de destreses perquè l'alumnat pugui fer front a l'entorn que l'envolta, ha estat clau des de la primera fase del projecte.

A més, per dotar d'un marc legal la col·laboració de les diferents institucions implicades en l'execució del projecte, des de l'OCDS es va tramitar la signatura d'un acord marc de col·laboració amb la UNAN-León i d'un protocol específic de col·laboració amb el FMSC, el qual es va signar el 8 de març de 2011.

Cal remarcar que, com a resultat de l'experiència obtinguda a la primera fase del projecte, els professors Miquel F. Oliver Trobat, Dolors Forteza Forteza i Xavier González de Alaiza García varen elaborar un article titulat «FP-UCOM. Un projecte de formació del professorat en els municipis de la Unitat de Concertació i Cooperació Municipalista de la província de Madriz (Nicaragua)», el qual es va incloure a l'edició de juliol de 2011 de la revista Entre Municipios editada per la UCOM. I per altra banda, varen presentar conjuntament amb professorat de la UNAN-León una comunicació sobre l'experiència al Congrés de Cooperació Universitària al Desenvolupament celebrat a València el passat mes d'abril de 2013.